

Hoe lees ik een norm? – Normatief of informatief

1 Inleiding

Voor gebruikers van normdocumenten is het niet altijd duidelijk of tekstdelen normatief of informatief zijn. Om het verschil kort uit te leggen zeggen we vaak: normatief = eis, informatief = aanbeveling. Maar er is meer over te zeggen dan dat. Er zijn normatieve en informatieve documentsoorten, hoofdstukken, tekstdelen en formuleringen. Zie hoofdstuk 3 van dit document.

2 Soorten normdocumenten van NEN

NEN kent de volgende soorten normdocumenten:

NEN = Nederlandse norm

NCS = Nederlands certificatieschema

NPR = Nederlandse praktijkrichtlijn

NTA = Nederlandse technische afspraak

NVN = Nederlandse voornorm

PGS = publicatiereeks gevaarlijke stoffen

HKZ = norm over harmonisatie kwaliteitsbeoordeling in de zorgsector

3 Normatief of informatief

3.1 Documentsoorten

Een NPR is in zijn geheel een informatief document. In een NPR mogen geen eisen worden gesteld. Er kunnen in een NPR wel eisen worden aangehaald uit een normatief document. Bijvoorbeeld: in NPR 1234 staat de volgende tekst 'Volgens 4.1 van NEN 5678:2017 moet' Maar dat blijven dan eisen van NEN 5678 en zijn geen eisen van NPR 1234.

Alle andere documentsoorten zijn normatief. Maar een normatief document bevat ook informatieve onderdelen. Zie 3.2 en 3.3.

3.2 Hoofdstukken

3.2.1 Informatieve hoofdstukken

Bepaalde hoofdstukken van een normdocument zijn informatief. In die hoofdstukken mogen geen eisen worden gesteld. Dat zijn de volgende hoofdstukken:

- voorwoord;
- inleiding;
- normatieve verwijzingen (hoofdstuk 2);
- bibliografie.

Een bijlage kan in zijn geheel informatief zijn. Dan staat onder de bijlagekop '(informatief)'. In een dergelijke bijlage mogen dus geen eisen worden gesteld.

3.2.2 Normatieve hoofdstukken

Alle hoofdstukken die niet in 3.2.1 staan, zijn normatief. In een normatieve bijlage staat onder de bijlagekop '(normatief)'.

Normatieve hoofdstukken zijn hoofdstukken waarin eisen worden gesteld. Maar in normatieve hoofdstukken kunnen ook informatieve tekstdelen staan.

3.3 Tekstdelen

In normatieve hoofdstukken kunnen dus ook informatieve tekstdelen staan. De volgende tekstdelen zijn altijd informatief:

- opmerkingen;
- voorbeelden;
- voetnoten in de tekst (in voetnoten in tabellen en bij figuren mogen wel eisen staan).

3.4 Formuleringen

Het verschil tussen een normatieve en een informatieve formulering zie je aan het woordgebruik.

De hoofdregel is: eis (normatief) is 'moeten', aanbeveling (informatief) is 'behoren te' of 'zou moeten'. In het Engels is dat 'shall' en 'should'.

Voor zowel een eis (moeten/shall) als een aanbeveling (behoren te/should) bestaan gelijkwaardige uitdrukkingen. Die staan in hoofdstuk 7 van de Regels:2017. Daarin staan ook de werkwoordsvormen en gelijkwaardige uitdrukkingen voor toestemming (mag/may), mogelijkheid en bekwaamheid (kan/can) en externe noodzaak (moeten/must).